

Však já mám ještě vrci:
patnáct, devět seď mi nyní,
uzřím, kto mi z toho poviní.

65 Jižt' mi sedli všickni cinci,
vezmu sukni i tu minci.
Pakli mi ji nechcete dáti,
budem se my o ni práti.

A at' si navzájem dají poličky.

Chadim běže k nim praví:

Slyšte a viec nehrajte,
70 a mně kostek sem podajte!

Čtvrtý rytíř mu praví, sbíraje kostky:

Teď, Chadime, kostky máš,
chceš-li, vrz také mezi nás.

Chadim vrhne kostky a praví:

Ach, páni, malé to vrhy činíte,
sami se sukně zbavíte.

75 Patnáct, jedenáct, seď mi rovně
a se potom chlubi skrovně.

Dva cinky a žíž sedí,
to z vás každý na to dobře hledí.

Ját sem vyhrál, sukni dajte,

80 jiné sobě v Bubních ptajte.

Potom at' vezme sukni a běží od nich.

(V dalším průběhu hry Kristus vstane z mrtvých a rytíři se rozutekou. Kaifáš je podplácí, aby zatajili zmrtvýchvstání. V závěru sestupuje Kristus do pekel a vyvádí odtud duše.)

1 *di* jdi; *skóře* rychle – 10 *zdiati* udělati – 12 *baji* vypravují báchorky – 13 *neumdlil* neučinil mdlými, neoslabil – 14 *neuspil* neuspal – 20 *zboji se* bude se bát – 25 *žíž s kotrem*: žíž šest ok (na kostce), *kotr* čtyři oka – 29 *seď* padni – 30 *zištný* prospěšný, výhodný – 31 *dryje* tři oka – 34 *nemec* nevrhej – 36 *zvržeš se* zvrhneš se, převrátíš se – 37 *měteš mateš* – 39 *cink* pět ok – 45 *tauš* dvě oka, *eš* jedno oko – 48 *mohl by* mohl bys – 49 *smyčcem* smykem, *hodem*; *čan* šťastný vrh, šance – 58 *potížem se* potážem, otážem se – 64 *poviní* obviní – 76 *chlubi se* chlubím se – 80 *ptajte sobě* hledejte; *v Bubních* v Bubnech, v místě, kde chcete (iron.)

HRA TŘÍ MARIÍ

Dvojjazyčných her tří Marií máme zachováno ze 14. století několik, dochovaly se však buď neúplně, anebo mají text rozličně porušený. Proto zde otiskujeme pozdní úpravu, zapsanou teprve počátkem 16. století. Typograficky jsou vyznačeny latinské texty a jim odpovídající české překlady.

Začíná se Hra tři osob, které v den zmrtvýchvstání jdou ke hrobu Páně. Nejprve po skončení posledního responsoria osoby vyjdou z kaple a zpívají poslední verš responsoria, totiž „Et valde“ atd. s „Gloria patri“, jež obsahuje opětovné opakování responsoria. A hned potom kůr začne antifonu „Maria Magdalena“. Když tato antifona skončí, osoby se ubírají k hrobu s antifonami, jež následují atd. Pak nejprve jeden říká verše:

- Panny, paní, postúpajte
a dále se rozstúpajte,
neb se tudy mají tři krásné paní bráti
a Ježíše ukřižovaného hledati.
- 5 Panny, paní se rozstúpají
a babky vždy meškají.
Proč vy, babky, meškáte,
zdali mnoho mazancuov máte?
Pomohuť já jich otnésti vám,
10 nebude-liť kde blíže, ale do školy k nám.

Dum transisset sabbatum, Maria Magdalena et Maria Iacobi et Salome emerunt aromata, ut venientes ungerent Iesum. Alleluia, Alleluia. *Všecky tři osoby zpívají:* Et valde mane una sabbatorum veniunt ad monumentum orto iam sole. Gloria patri et filio et spiritui sancto.

Prvá osoba zpívá verše:

- Omnipotens pater altissime,
angelorum rector mitissime,
quid faciemus nos miserrime?
Heu, quantus est noster dolor!
- 15 Hospodine všemohúci,
anjelský králi žádúci,
co nám nebohým sobě zdíti,
když tebe nemuožem míti?
Ach, kteraká naše núze,
20 nebude-li tebe na dlúze?
Všemohúci otče přenajvyšší,
ty anjelský králi přezádúci,
co učiníme my smutné ženy?
Auvech, jaká jest naše bolest!

Druhá osoba zpívá verše:

- 25 Amisimus enim solacium,
Iesum Cristum Marie filium.
Ipse erat nostra redempcio.
Heu, quantus est noster dolor!

Ztratily sme naše utěšení,
30 Jezukrista, svatě Maří syna,
neb on jest byl naše utěšení.
Auvech, jaká jest naše bolest!

Ztratily sme mistra svého,
Jezukrista nebeského,
35 jenž jest trpěl za ny
na svém těle hrozné rány.

(Třetí) osoba říká tytéž verše.

Anděl zpívá antifonu:

Sed eamus unguentum emere,
cum quo bene possimus ungere
corpus domini sacratum.

40 Ale podme masti kupovati,
kterůž bychom mohli uléčiti
tělo pána přeslavného.

Pospěšmy masti kúpiti,
jíž bychom mohly uléčiti
45 tělo našeho tvorce milého,
od Židů umučeného.

Anděl zpívá u hrobu:

Leta Sion, laudans plaude,
renovata terra gaude,
agens deo gracias.

Tuto antifonu má zpívati anděl u hrobu po verších „Sed eamus“:

50 Buď veselo, všecko lidské pokolení,
vstalt jest Kristus z mrtvých není,
ten jest pekla pobojoval
a otcuov svatých s sebu duše pojal.

Prvá osoba říká verše:

Poslechnětež, sestry milé,
55 kteraké to zpívání slyšíme etc.,
radost divnú vyznávajíc,
že pán z mrtvých vstal, tak pravíc.
Neb já jdu, napřed pospíším
a toho jistotu lepší zvím.

Prvá osoba zpívá:

60 Heu, nobis internas mentes
quanti pulsant gemitus
pro nostro consolatore,
quo privamur misere,

- 65 quem crudelis Iudeorum
morti dedit populus.
Auvech nám, milý Jesukriste,
jaký smutek máme pro tě,
za našeho těšitele,
70 jehož sme my zbaveny bídne
jehož lid krutý židovský
na smrt vydal ze zlosti.
Ach, naše veliká truchlosti,
když tak přežádúcieho hosti
spasitele sme ztratily,
75 jehož sú Židé umučili.

Anděl zpívá:

- Veni desiderate,
veni Criste amate,
veni patris gloria,
veni sanctorum corona.
80 Již se slunce vysvěcuje,
neb ten, jenž nebesa zpravuje,
nepřítele mocně jest porazil
a lidu vykúpení navrátil.

Potom druhá osoba k třetí:

- Nestyšť sobě, sestra milá,
85 pozuostati tuto sama,
a já k hrobu napřed pospíším,
jaké tamto zpívání slyším, tobě povím.

Prvá osoba zpívá:

- Iam percusso ceu pastore
oves errant misere.
90 Sic magistro discedente
turbantur discipuli
atque nos absente eo
dolor crescit nimius.
Když bitého jakžto pastýře
95 ovce blúdí hubené,
tak my mistra nemajíce:
bolest mají apoštolé
i nám jeho nemajícím
bolest roste přílišná.

Druhá osoba praví:

- 100 Apoštolé mistra svého
a my krále nebeského

ztratily sme pohřichu,
protož nám není do smíchu *etc.*

Zpívá anděl u hrobu:

105 Quis est iste, qui venit cum gloria,
cum quo sanctorum copia
peragrat celi palacia?

Anděl říká verše:

110 Kto jest tento mocný pán,
jenž se béře tak slavně k nám,
maje anjeluov množství za sebú
nesúce všecku slávu s sebú?

Všecky věci jim postúpají,
nebesa se samy otvírají.

A zda jest toto král najmocnější,

Ježíš Kristus najdůstojnější:

115 Račiž přijíti naše prosby k sobě,
kteréž my dítky vzdáváme tobě,
jenžs osidlo pekelní
ráčil setřítí není,
vyvedši nás z něho,

120 okazuješ cestu království svého.

Daj, bychme tě vždy v něm chválili,
o vzkříšení syna božího píseň zpívali.

Třetí osoba zpívá:

Sed eamus et ad eius
properemus tumulum.

125 Si dileximus viventem,
diligamus mortuum
et unguamus corpus eius
oleo sanctissimo.

Ale podme nemeškajíce,

130 k hrobu se přibližujíce.

Milovaly sme živého,

milujmež i mrtvého,

a pomažme těla jeho
olejem najsvětějším.

135 Pospěšme k hrobu mistra svého,
na nás velmi laskavého:

Milovaly sme živého,

milujmež také mrtvého,

a na to se pílňe snažme,
140 jeho tělo drahú mastí zmažme etc.

Všechny tři osoby zpívají u hrobu:

Quis revolvat nobis ab hostio lapidem,
quem tegere sanctum cernimus sepulchrum?

Prvá osoba říká verše:

Ach, kto nám ten kámen odloží,
jímž jest přikryt hrob boží?

145 Chceme jemu to dáti,
co na nás smí požádati.

Všechny tři osoby zpívají u hrobu:

Kto odvalí nám kámen ode dveří hrobových,
jímžto přikrytý svatý vidíme hrob buoží?

Andělé zpívají v hrobě:

150 Quem queritis, o tremule mulieres,
in hoc tumulto plorantes?

Jeden anděl praví:

Ctné paní, koho vy zde hledáte,
a proč se tak smutně máte?

Andělé zpívají:

Koho hledáte, ó truchlivé ženy,
v tomto hrobě plačíte?

Osoby zpívají u hrobu:

155 Iesum Nazarenum crucifixum querimus.
Ježíše nazaretského ukřižovaného hledáme.

Druhá osoba praví:

My hledáme mistra svého,
Ježíše nazaretského,
jenž jest trpěl za ny

160 na svém těle hrozná rány,
jenž jest v tomto hrobě položen,
tomu jest dnes třetí den.

Andělé:

Non est hic, quem queritis,
sed cito euntes nunciate
165 discipulis eius et Petro,
quia surrexit Iesus.

Neníť zde, jehož hledáte,
ale brzo jdúce zvěstujtež to
uředlníkuom jeho i Petrovi, že jest
170 vstal z mrtvých pán Ježíš.

Jeden anděl pravi:

Koho vy, paní, hledáte,
toho již v hrobě nemáte.
Ale do Gallilee se ptajte,
Petrovi a jiným učedlníkum věděti dajte,
175 žeť jest pán Ježíš z mrtvých vstal
a do Gallilee se bral *etc.*

Opět andělé zpívají:

Venite et videte locum, ubi positus
erat dominus, alleluia, alleluia.
180 Přistupte a ohledajte místo, kdežto
položen byl pán náš, alleluia, alleluia.

Jeden anděl pravi:

Podte, místo ohledajte
a tomu lépe uvěřte,
kdež tělo svaté leželo,
jenž jest v nově z mrtvých vstalo.

Pak třetí osoba říká:

185 Vy, sestřičky, domuov děta,
a já zde budu bdíti až do světa,
s pravú věrú hledající
a svým srdcem stazující,
zdali bych jeho kde optala,
190 jehož sem dříve milovala.
Buoh vy žehnaj, milé paní,
mněť již nebude do spání,
musímť se tam hned bráti,
kde bych ho mohla optati.

Dvě osoby jdou zpívající a třetí mlčí:

195 Pán Ježíš, naše vykúpení,
ráčil pro křesťanské spasení
dáti se na kříži trudití,
chtě nás tudy obživiti.

200 Těť přemohla milostivost,
by nesl naše prohřešení,
jsa buoh ráčils býti člověk,
vtělil si se v poslední věk.

Však bolestně ptají tebe,
stýskají příliš sobě,

205 masti drahé majíce
a v hrob pro kámen nemohúce.

Jezukriste, spasiteli,
všech hříšných vykupiteli,
jenžs nás svú krví vykúpil,
210 kdyžs přehořkú smrt podstúpil.

Na kříži pro nás umíraje,
hříchy naše obmýváje,
račiž se nám ukázati
a nás smutné utěšiti.

215 Chvála otci buohu i synu,
milému duchu svatému,
všejednomu hospodinu,
na věky požehnanému.

Iesu, nostra redempcio,
220 amor et desiderium,
Deus creator omnium,
homo in fine temporum.

Que te vicit clementia,
ut feras nostra crimina,
225 crudelem mortem paciens,
ut nos a morte tollereres.

Jezu, naše utěšení,
tys pro křesťanské spasení
dal se na kříži trudití,
230 chtě nás tudy obživiti.

Druhá osoba říká verše:

Jezukriste, vykupiteli,
všech hříšných spasiteli,
jenžs nás svú svatú krví vykúpil,
kdyžs ukrutnú smrt pro nás podstúpil,
235 na kříži umíraje,
naše hříchy obmýváje,
račiž se nám ukázati
a nás smutné utěšiti.

Dvě osoby jdouce zpívají:

240 Ad monumentum venimus gementes,
angelos domini sedentes
vidimus et dicentes,
quia surrexit Iesus.

Prvá osoba říká verše:

U hrobu sme byly plačice,
našeho mistra hledající,
245 anjely sme sedíce viděly
a ti sú nám tak pověděli,
že Ježíš z mrtvých vstal
a to vám pověděti kázal.

250 U hrobu byly sme plačice a kvílíce,
anjely božie sedíce viděly sme
a řkúce, že jest vstal z mrtvých pán Ježíš.

Třetí osoba zpívá:

Pro buoh, račte postúpati,
račte mi tam, smutné ženě, ukázati,
kde bych mohla svého mistra naléztí,
255 jenž jest spasitel nazvaný.

Na svém těle trpěl jest hrozně rány
za nás za všechny, hříšné křesťany.
Auvech, zlí Židé a nevěrní,
zahubili sú mi mistra není!

260 Komuž se mám smutná utěšiti?
Pyč mě kvítí i koření,
pyč mě tráva, lilium, vše stvoření . . .,
kterěz já mám pro mého spasitele nyní.
Pyč mě skalé, vody i moře,
265 i všecko stvoření mého hoře,
kterěz já mám pro tě, milý buože!

Maria říká verše:

Ach, běda mně, smutné ženě,
nemajíc nižádné utěšenie!
Ztratila sem mistra svého,
270 Jezukrista nebeského,
jenž jest byl útěcha má!
A já jeho hříšnice hubená,
co mi jest sobě zdíti,
nevědúci se kam díti?

Maria zpívá antifonu:

- 275 Cum venissem ungere mortuum,
monumentum inveni vacuum.
Heu, nescio recte discernere,
ubi possim magistrum querere.
280 Když jsem přišla léčiti mrtvého,
nadjídech hrob a v něm nižádného.
Auvech, nemohu právě zvědět,
kde bych mohla jeho mistra nalézt.

Maria říká antifonu:

- Ach, přehříšné mně ženě,
pro mých hříchuov zaslúženie!
285 V moři není toliko píska,
jako duše má hříchy těžka.
Ó milý náš tvorče drahý,
rač mi odpustiti mé viny!

Potom zahradník zpívá:

- Mulier, quid ploras? Quem queris?
290 Ctná ženo, co tak ráno hledáš
a proč se tak smutně máš?

Maria:

Domine, si tu sustulisti eum,
dicito mihi aut ubi posuisti eum,
ut ego eum tollam.

Maria praví:

- 295 Ctný muži, rač mi pověděti,
ač muožeš právě zvědět,
zda mi tvá milost jeho schovala,
pověz, kde bych já jeho optala.

Zahradník říká k ní:

- Pověz, ženo, co tak ráno hledáš
300 a proč se tak smutně máš?
Potkají-li tě Židé
aneb jiní zlí lidé,
učiní tobě mnoho zlého,
budeš pykati potom toho.

Maria k němu atd.:

- 305 A ty, milý zahradníče,
a zdali nevíš mne velice túžíce?
Pro mého milého spasitele
jest mi hoře veliké cele.

Zahradník pravi:

- Ženo, radimť při milosti,
310 zapomeň vši žalosti!
Chovaj svého hospodina,
Jezukrista, svaté Maří syna.
A protož náhle beř mi se s očí pryč,
nebt zlámu o hlavu tento rýč!
315 A netlač mi po cibuli,
ať nedám rýčem po rebuli!
A nechaj se mnú toho mluvení,
nebt mi do toho nic není,
ať já své dílo předce dělám
320 a svým dítkám chleba dobývám.

Maria zpívá antifonu:

- Dolor crescit, tremunt precordia
de magistri absencia,
qui sanavit me plenam viciis,
pulsis a me septem demoniis.
325 Bolest roste v srdci mém na útrobě,
když již není mistra mého v hrobě,
jenž mě uzdravil a mne všech hřichuov zbavil
a sedm ďábluov ode mne zapudil. — *Saeculorum amen.*
Jezukriste, stvořiteli žádný,
330 zezři na nás pro tvé rány,
jenžs mne hříšnú uzdravil
a sedm ďábluov ode mne zapudil.
Račiž mi se ukázati
a smutku mého ukrátiti,
335 ať mé všecky žalosti
obráti se u veliké radosti.

Opět Maria zpívá:

- En lapis est vere depositus,
qui fuerat in signum positus.
Munierant locum militibus,
340 locus vacat eis absentibus.
Aj, ten kámen, jenž jest na hrobě položen,
ten jest divně daleko odložen,
jehož rytíři sílně střežiechu,
avšak jeho ostřici nemohúce.
345 Ó muoj milý spasiteli,
mé duše uzdraviteli,
tobět se těší má síla,

nebt' sem já smutná žena byla.
Ó hospodine všemohúcí,
350 uslyš mě hříšnú hříšnici,
račiž mi svojoj obličej ukázati
a mě mých hříchuov zbavit!

Maria zpívá antifonu atd.:

Když sem přes celú noc chodila,
s pláčem ptajíc mistra svého,
355 kteréhož duše má milovala.
Když měli Židé svátek,
v ten Veliký pátek,
okázali moc,
trápíc příliš Krista přes celú noc,
360 svědky falešné naň zjednali,
před samým biskupem rvali, bili
a na tvář jeho plvali.
Pilátovi kázali mrskati,
potom s lotry ukřižovati.
365 Po smrti neměl pokoje ten pán,
ano mu od Longina byl kopím bok proklán,
teprv nám milost přišla,
když krev s vodú z boku vyšla.
Ktož nemá plakati,
370 se mnú hříšnú Krista pána hledati,
an každý s ním může na věky kralovati?
Na anjelskú řeč sem nic nedbala,
jedno abych našla toho,
kteréhož duše má milovala.

Maria říká verše:

375 Prosím pro buoh, ukažte mi spíše,
ať najdu Krista Ježíše!
A zdali vy jeho víte,
nastojte, proč mi jeho nepovíte?
Chtěla bych se tam bráti sama,
380 ať bych našla svého pána.
Dotud budu hledati,
až mi se smutku ukrátí.
Mámť na srdci velikú žalost:
pane Ježíši, obrať mi ji v radost!

Maria zpívá:

385 Heu, redempcio Israel,
ut qui mortem non timuit.

Auvech, kto by se toho nadál,
by se on smrti nebál!
Heu, redempcio Israel,
390 ut qui pati voluit.
Auvech, kto by se toho nadál,
by on za ny trpěti chtěl *etc.*
Heu, redempcio Israel,
ut qui mortem sustinuit paciens.

395 Auvech, kto by se toho nadál,
by se on smrti nedal pokorně!
Ach, nastojte hoře mého,
velikého, nemalého!
Nebť nevidím mistra svého,
400 utěšení srdce mého *etc.*
A zdali vy jeho víte,
nastojte, proč mi jeho nepovíte?
Chtěla bych se tam bráti,
bych věděla, jeho kde ptáti.
405 Chtěla bych den i noc jíti,
nechtíc jísti ani píti,
bych mohla jeho dojíti.
Ach, má veliká núze,
bude-li toho na dlúze,
410 budu den i noc plakati,
až se mého života ukrátí.

(*Ježíš:*)

Maria!

(*Maria:*)

Rabí!

(*Ježíš:*)

Maria!

(*Maria:*)

415 Rabí!

(*Ježíš:*)

Maria!

(*Maria:*)

Rabí! quod dicitur magister.

Ježíš říká verš:

Maria, rač slyšeti!

Maria k němu:

Milý mistře, rač pověděti.

Ježíš zpívá antifonu:

Seddy dchylby rad zow by on geho dce uswity zet mly
 P osluchajte dobry ludye
 P anoho wam radosty prajbude
 P wech nowyn gyc wam poradye
 P yca welmy uartečne wyedye
 P wy baby swe septanye
 P alte ywse kleuctanye
 P wczasty mylczety neshody
 P osluchajte dobraye welody
 P wuzelch ge host onsem slawny
 P chas mudri chpcty dawny
 P am bohda nawly utvedchu
 P cnyety nyc podobno kshyvedchu
 P zos prawyu wewste my sylye
 P atsto wocy nashy wlye
 P y wczelach ny wmorawye
 P atsto wczem myslzy prawye
 P y wreku sycch ny wuhrye ch
 P y ubanorzyech any wry sych
 P y upalanyech ny wtorutamyech
 P retwreth wsta geho gmye swyetye
 P waczye wstauze pewsem swyetye
 P y h dret genu narpe rownye
 P rownye zet prydy neshrownye
 P gmaty tshodralie masty
 P yestly gost pryznest zdaleke wlasty
 P ymyf nemocy wclolye
 P any kabochooly welyke
 P acwely beshpomeskanye
 P ohy geho perashi btof gho lyanyc
 P tof ge boden nebo sycezen
 P eb snad palycy ony mvecten
 P eb snad gmatly wswem uslye zpary
 P izweto kramu myslzy soary

1
Dubal a tubalkaym z bierata
glasu.

nebeskeho otce prosili anam při
klad dali abychem nepřateli.
mlowali. Neb lidyž nepřateli
nastie mlugem azame boha pro
53. Sumu k am toum no suo konam

10
by i kanowiny. Jwy pan zna
nienavte. ašve chudyny nechay
te. Coz namych wiece zadate
lechi ulozene gmate. pum lohu
to cynyte. Ašhu duffy tu m wi
nyte. wate hak gte smytem
lylypi ze cynyte iako trupi. Cny
zrieda cynce usyle. lbo nialo li
to ycle. akdyz sic leto thozawa
Tehdy sye ze trupom stawa. ze
gto wacdy wen wyjudie. Noha
udliti udadie. **S**ichtery pan
gmagie sweho. Czueho kmetie
bohateho. Zad by ieho slozve
wvanyel. By to iedno pohlabu
smel. Melada nezwnu wynu
ale zmery gmu duedynu. Die
die chlape pwa sy to smyel

vooan uo ho pan uoz porce
 swoy bez zysku wratylnema
 gye dosty napoztu prozamef
 krampe zysku/gey tresk tal q
 Szlowyek iwekafy pfeš doda
 leke kramy woz vety kramow

O ymz oby zvegem křy
 stus na poslednym
 sudu bude sudy třeš
 podle vaby zysku ka z deho po
 darzu. A křtoz ymz zysku u o m

420 Prima quidem suffragia
sola tulit carnalia,
exibendo communia
super nature munia.

Maria, věz to zavěrné,
425 žeť mé jest tělo již tak slavné,
ježto před smrtí bylo trpělivé
i také vši křehkosti plné.

Sancte deus!

Buď tobě chvála, tvorče svatý,
430 jenž si vykúpil lid hříchem jatý.

Ježíš zpívá:

Hec priori dissimilis,
hec est incorruptibilis,
qui dum fuit passibilis,
iam non erit solubilis.

435 Maria, věz to zacelo,
žeť Ježíšovo blahoslavené tělo,
nebude více nedostatku trpěti,
a toť mají všickni za věrné míti.

Sancte fortis!

440 Svatý buože, mocný, silný,
hříchuov na věky neomylný!

Ježíš zpívá:

Ergo noli me tangere
nec ultra velis plangere.
Gallileam dic ut eant

445 et me viventem videant.

Ježíš zpívá:

Protož, Maria, neroď se jeho dotýkati
ani sobě více stýskati,
ale apoštolům daj věděti,
žeť chce na nebe k otci vstúpiti.

Maria zpívá:

450 Sancte et immortalis deus,
miserere nobis!

(Ježíš praví:)

Maria, neroď se víc mútiti,
neb chci na nebe vstúpiti,
tu budeš míti věčnú radost,
455 nepotká tě žádná žalost.

Tyto verše má říkati Ježíš:

Dimissa sunt ei peccata multa,
quoniam dilexit multum.

Tyto verše má říkati Maria:

Živý, na věky svatý buože,
ty si chudých rajske zboží,
460 všech smutných utěšení
a nemocných uzdravení.

Gracias agimus tibi
propter magnam gloriam tuam.

Děkujit, buože, tvé milosti,
465 žes mě zbavil vši žalosti.
Chcít se tebe vždycky báti
a svých se hřichuov káti.
Jižt odpuštění беру od tebe,
žeť nechci více hněvati tebe.

Ježíš říká verše:

470 Neroď více plakati,
již se tvůj smutek ukrátí.
Oblehčíž již své útrobě!
Onť jest, jenž mluví k tobě,
Ježíš Kristus ukřižovaný,
475 jenž jest měl veliké rány
i jeho bok také proklaný
za všechny hříšné křestany.
Když si jeho toliko plakala
a milostivě se na něho ptala,
480 hledajíc jeho tak mnoho,
nebudeť žel tobě toho,
když se tobě ukázal,
již tě z smutku rozvázal.
Přišlo vše tvé utěšení,
485 když jeho vidíš z mrtvých vstání.
Kazujit, by pověděla,
že si jeho živu viděla.
A ktoť mě chtí živu viděti,
kaž jim do Gallilee jíti,
490 tuť se jim chce ukázati
a je smutné utěšiti.
Nebudeť s tebu více mluvití,
neb chce na nebe k otci vstúpiti.

Potom jde Ježíš ke kapli zpívaje:

Ascendo ad patrem meum et patrem vestrum,
495 deum meum et deum vestrum, alleluia.

(Maria:)

Vere vidi dominum viventem
nec dimisit me pedes tangere.
Apostolos oportet credere,
quod ad patrem velit ascendere.
500 Zajistět sem viděla buoha žíva,
an mi se jest nedal noh svých dotknúti.
Apoštolé musí uvěřiti,
žeť chce k otci na nebe vstúpiti.

Maria říká verše:

Vidělať sem tvorce svého,
505 od Židuov umučeného.
Ten jest vcele z mrtvých vstal
a svým pověděti kázal.
A ktož chtí živého viděti,
kázal jim po sobě přijíti,
510 neb chce potom na nebe vstúpiti,
člověčenství na božství nesa,
aby votci ukázal rány,
jež jest trpěl za všechny za ny.

Maria zpívá:

Vere vidi dominum meum,
515 redimentem acriter omnem hominem reum.
Et exultavit spiritus meus,
quia visitavit nos verus deus.
Miserere, miserere, miserere,
Alpha et Omega dictus vere.
520 Qui surrexisti a mortuis,
da salutem Bohemis tuis, alleluia.
Vidělať sem již pána svého,
an slíbil potěšiti zarmúčeného každého.
A zradovala se duše v mém těle,
525 neb sem nalezla svého spasitele.
Smiluj se již, Kriste pane, neb to víme,
že tvá řeč ostřejší nežli meč.
Jenžs stal z mrtvých, odpusť nám hříchý,
utvrď v pravdě tvé všechny věrné Čechy. Alleluia,
alleluia.

Maria říká verše:

- 530 Která duše vidí pána Krista,
ta jest již od zlého jista.
Žádný toho nemuož vypraviti,
co Kristus ráčil svým připraviti.
Kdo chce v jeho přikázání státi,
535 tomu zavázal se samého se vším dáti.
Kriste pane, jenžs vstal dnes z hrobu,
přimiž nás k sobě v tuto dobu.

Maria zpívá:

- Victime Pascali
laudes immolent christiani.
540 Agnus redemit oves,
Cristus innocens patri reconciliavit peccatores.
Mors et vita duello
confluxerunt mirando,
dux vite mortuus
545 regnat vivus.

Petr s Janem zpívají:

Dic nobis Maria, quid vidisti in via?

Maria zpívá:

Sepulcrum Cristi viventis
et gloriam vidi resurgentis.

Petr s druhem zpívají:

Pověz nám ...

Maria zpívá:

- 550 Angelicos testes, sudarium et vestes.
Surrexit Cristus, spes mea,
precedet suos in Gallileam.
Oběti velikonoční
chválu obětujte, křesťani!
555 Beránek sa nevinný Kristus vykúpil ovce,
smířil jest s otcem svým nás lidí hříšné.
Smrt a život, to dvoje, bojovaly předivně,
vývoda života živ kraluje.

Petr s Janem zpívají:

Pověz nám, Maria, cos na cestě viděla?

Maria zpívá:

- 560 Hrob prázdný, Krista živého
viděla sem i oslavu jeho.
Ty svědky anjely, rúcho, v němž obinuli.

Vstalt' jest Kristus, mé doufaní,
tamť vás předejde do Gallilee.

Petr s Janem zpívají:

- 565 Pověz nám, Maria milá,
všaks u hrobu nyní byla,
již-li Kristus z mrtvých vstal,
tak jakž sa živ rozprávival.
Cos viděla, rač praviti
570 a nás smutné utěšiti.
Obvesel nás, smutné lidi,
neb se nám nedobře klidí.

Maria říká verše:

- Petře, Jene, to já pravím váma,
žeť sem u hrobu byla sama,
575 anjely sem viděla sedíce
a ty ke mně takto mluvíce,
že Ježíš Kristus, všemohúcí král,
ten jest jistě z mrtvých vstal
a tak vám pověděti kázal:
580 Kto ho chtí živa viděti,
kázal jim do Gallilee přijíti,
tam se jim chce ukázati
a je smutné utěšiti *etc.*

Potom jdou zpívajíce:

Prav, Maria, jistě, cos viděla na cestě?

Maria zpívá:

- 585 Hrob Krista pána živého,
čest, také chválu z mrtvých vstalého.
Ty svědky anděly, rúcho, v němž obinuli.
Vstalt' jest Kristus, mé doufaní,
tamť své předejde do Gallilee.

Apoštolové atd.:

- 590 Pověz, Maria, cos viděla,
na kříž Kristuov když patřila?

Maria zpívá:

Viděla sem Ježíše ubičovaného
a na kříži pozdviženého
od rukú hříšných Židóv.

Apoštolové:

- 595 Pověz, Maria, cos více viděla?

Maria atd.:

Hlavu trním korunovanú
a tvář velmi slinami zaplvanú
i také velmi zsinálú.

Apoštolové zpívají atd.:

600 Pověz, Maria, cos více viděla,
na kříž Kristuov kdyžs patřila?

Maria zpívá:

Viděla sem, že otci svému poručil se jest
a skloniv hlavu dolův trním korunovanú
vypustil jest duši.

Apoštolové zpívají:

Pověz, Maria, cos ještě víc viděla?

Maria zpívá:

605 Bok kopím ostrým proklaný,
ruce i nohy jeho ostrými hřebíky probodené.

Apoštolové zpívají:

Pověz, Maria, cos učinila,
kdyžs Ježíše milého ztratila?

Maria zpívá:

610 Marii plačící sem pochopila
a do domu sem ji uvedla.
Potom sem na zemi upadla
a panně syna plakati sem pomohla.

Apoštolové zpívají atd.:

Pověz, Maria, cos potom učinila?

(Maria zpívá):

615 Potom sem drahých mastí nakúpila
a na úsvitě k hrobu sem přišla;
nenalezši, jehož sem milovala,
pláče sobě dvakrát více sem přičinila.

Apoštolové zpívají:

Maria, neroď plakati,
ale rač nám pověděti!

Maria zpívá:

620 Povím vám novinu jistú
o pánu Jezukristu,
o mém milém spasiteli,
všech hříšných vykupiteli.
625 Jíste skrze mnohá duvodná znamení
viděla sem Kristovo z mrtvých vstání.

Tomáš říká verše k Marii atd.:

Ale co tu, Maria, baješ?

Tak-li se svých hříchuov kaješ?

Mezi lidmi tuto chodíc

nic jiného než smích plodíš.

630 Praviš, že Ježíš z mrtvých vstal
a tobě se viděti dal.

Maria k němu:

Ó Tomáši nevěřící,

o Ježíšovi pochybující,

pravím ti tobě to směle,

635 žet sem viděla svého spasitele
i všech hříšných uzdravitele.

A odpustil jest mi mé viny

a rozkázal mi pověděti tyto noviny,

abyšte do Gallilee pospíšili

640 a tělesně jej viděli.

Tomáš praví:

Mlč té řeči neozdobné

ani k pravdě podobné.

Však to jest pravá lest

ani podobné jest,

645 by kto mohl z mrtvých vstáti
a po smrti viděti se dáti.

Neb Kristus byl tak velmi ztrzyňován,

že člověku není ten smysl dán,

by mohl muky všechny vypravití,

650 kteréž on pro nás ráčil sněsti.

Protož bež se někam domů k klidu

a nečň svú řečí rozbroje v lidu.

„Pravduť“ Jan zpívá:

Pravdať jest, Petře, co jest k nám Maria mluvila,

neb sme toho již sama očitě viděla,

655 žet v hrobě žádného není.

Vzoměmež toto prostěradlo na znamení,

budem jiným lidem praviti

a to, co jsme viděli, mluviti,

žet jest to konečně Kristus naplnil,

660 co jest mezi námi v světě mluvil.

Podmež a nechtějmež tu déle státi,

ať nás Židé v své ruce nepochvátí.

Cernitis, o socii, ecce
lintiamina et sudarium,
665 et corpus non est inventum in sepulcro.

Petr praví:

Vizte a znamenajte,
prostěradlo ohlédajte,
jímžto tělo jeho svaté,
od Židuov na kříži rozpaté,
670 bylo jest obaleno.
To v hrobě není nalezeno.

Tomáš volaje praví k nim:

I co vy tu ryčíte,
svú myslí nadarmo točíte,
však mě na to nezvedete,
675 ani k tomu přivedete,
bych já tomu uvěřil,
leč bych svú ruku v jeho bok vložil
a prsty své v jeho rány,
jenž sú jemu od Židuov udělány,
680 teprv bych tomu mohl uvěřiti,
když bych ho mohl opatřiti.

Petr k němu:

Tomáši, bylo s námi býti,
chtěl-lis o tom zvědětí.
Myť sme s Janem u hrobu byli,
685 žádného sme tam neviděli,
teď znamení toho prostěradlo máme
co my tobě není pravíme.
Marii na cestě sme viděli,
té sme se také tázali,
690 aby nám pověděla,
co jest chodíc viděla.
I pravila nám jeho žívu vidětí
a jiným všem apoštolóm kázala pověděti.

Tomáš k nim:

Dosti jest věc nepodobná,
695 že má vás svěsti žena hubená
aneb chodcové tito dva,
ježto sú hovada pravá,
chodí po světě, kde by co měli
a lidi o statek připravovali.

700 Neb když jim dáš krajíc chleba,
chceš-li, dí, že buoha na nebi není třeba.

Tu Ježíš přicházejí v nádherném šatě stane uprostřed nich:

Pax vobis, ego sum, alleluia.

Nolite timere, alleluia, alleluia.

Alleluia, pax vobis, ego sum,

705 alleluia, nolite timere, alleluia, alleluia.

Ježíš praví:

Pokoj vám, nerodte se báti

a již v víře pevně trváti.

Byl jest Ježíš mistr váš,

jenž jest ukřižován pro vás.

710 Protož nerodte se již domnívati

ani v svá srdce myšlení bráti,

bycht' byl blud aneb obluda jaká.

Každý z vás mé kosti ohmaká,

kterýchž nemuož duch míti žádný,

715 neb jest všech kostí prázdný.

Zvláště ty, Tomáši, jenž daleko stojíš

a pro nevěru se mne bojíš,

přístup blíže a přiběhni

a svú ruku v muoj bok ztiahni,

720 prsty své v hřebové rány vlož

a svú nevěru odlož.

Pak bera Tomáše za ruku zpívá:

Mitte manum tuam, alleluia

in locum clavorum, alleluia.

Viziž, Tomáši, bok jeho i ruce obě,

725 kteréž jest dal prokláti sobě.

Protož vpustiž ruku svú v bok jeho,

uzříš, že tě buoh stvoření všeho.

I nerod' víc býti v nevěře,

ale stálý bud' v jeho víře.

Tomáš zpívá:

730 Dominus meus et Deus meus, alleluia.

Tomáš praví:

Onť jest pán a buoh světa všeho,

já nehodný sluha jeho.

Věřím, že jest mocně z mrtvých vstal,

a všem věrným svú svatú milost dal.

735 Račiz, prosím, i mně milost dáti,

neb se již chci svých hřichuov káti.

Pak zpívá Ježíš:

Quia vidisti me, Thoma, credidisti.

Beati, qui non viderunt et crediderunt, alleluia.

- Tomáši, žes viděl bok i ruce jeho,
740 věříš, že buoh stvoření všeho.
Pravím tobě, že sú ti blahoslaveni,
ačkoli neviděli sú jeho umučení,
ale že právě věduc věří tomu,
všecky ty pojme do svého domu.
745 Ale jáť nyní na malý čas odejdu od vás,
a potom zase navštívím vás
a budu odjati zámutkové srdce vašeho,
když budete míti sesláni ducha svatého.

Záhloví: *responsorium* sborová odpověď na zpěv lektora, kantora; *Et valde* . . . A časně z rána . . . ; *Gloria Patri* Sláva Otcí; *antifona* střídavý zpěv kněze a sboru – 1 *postúpajte* ustupte – 10 následují citáty z Mk 16,1-2: Když přešla sobota, Maria Magdalena a Marie Jakubova a Salome nakoupily vonných mastí, aby přijdouce pomazaly Ježíše. Aleluja (= sláva), aleluja. – Protož velmi ráno v první den po sobotě přišly k hrobu, an již slunce vyšlo. Sláva Otcí i Synu i svatému Duchu – 11-14: překlad ve v. 21-24 – 17 *sobě zdíti* počítí si – 25-28: překlad ve v. 29-32 – 35 *za ny* na nás – 37-39: překlad ve v. 40-42

47-49: Šťastný Sione, chválou jásej, omlazená země, vesel se, Bohu díky vzdávajíc – 51 *není* nyní – 52 *pobojoval* přemohl – 55 *etc.* atd. – 60-65 překlad ve v. 66-71 – 76-79: Přijď, vytoužený, přijď, Kriste milovaný, přijď, slávo otcova, přijď, svatých koruno – 80 *vy-svěcuje se* osvětluje se, svítí – 84 *nestyšť sobě* nestýskej si – 88-93: překlad ve v. 94-99

104-106: Kdo jest tento, jenž přichází se slávou, s nímž zástup svatých prochází se v paláci nebeském? (srov. v. 107-112) – 115 *přijíti* přijmouti – 118 *setřiti* zničiti – 123-128: Než pojďme a pospěšme k jeho náhrobku. Jestliže jsme milovali živého, milujme i mrtvého a pomazme jeho tělo olejem nejsvětějším (srov. v. 129-134, 135-140) – 140 *zmažme* pomazme – 141-142 (podle Mk 16,3) překlad ve v. 147-148 – 146 *smí požádati* odváží se požádati, požádá – 149-150: překlad ve v. 153-154 – 155 (podle Mk 16, 6) překlad ve v. 156

163-166: překlad ve v. 167-170 – 168 *brzo* rychle – 173 *ptajte se* vyptávejte se, hleďte – 177-178: překlad ve v. 179-180 – 185 *děta* (duál) jděte – 186 *do světa* do svítání – 188 *stazující* ptajíc se, pátrajíc – 191 *vy* vás – 194 *optati* vyhledati, najíti – 197 *truditi* trápití – 198 *tudy obživiti* tak život dáti, vykoupiti – 199 *milostivost* láska, laskavost – 202 *v poslední věk* za poslední éry (podle učení církevních Otců nastala příchodem Kristovým poslední, vrcholná éra lidstva) – 203 *ptaji* hledají – 219-226: Ježíši, naše spáso, láska a touho, Bože, stvořiteli všeho, člověče na sklonku věků! Jaká dobrotivost tě pohnula, abys vzal na sebe naše hříchy, a tím, že jsi podstoupil hroznou smrt, vysvobodil nás od smrti

239-242: překlad ve v. 249-251 – 259 *není* nyní – 261 *pyč* lituj; *koření* byliny – 263 nejasný smysl, nejspíše vynechán verš – 264 *skalé* skály – 272 *hubená* bídná, ubohá – 273 *sobě zdíti* počítí si – 275-278: překlad ve v. 279-282 – 280 *nadjidech* našla jsem – 281 *právě* náležitě – 289 Jan 10,15: Ženo, co pláčeš? Koho hledáš? (srov. v. 290-291) – 292-294 Jan 20, 15: Pane, vzal-lis ty jej, pověz mi, kdes ho položil, ať já jej vezmu (srov. v. 295-298) – 296 *ač* jestliže – 304 *pykati* litovati, želeti – 306 *mne velice túžice* že velice toužím, trápím se – 308 *cele* jistě – 311 *chovaj* chraň, šetři – 314 *nebt* nebo ti – 315 *netlač* nešlap – 316: ať ti nedám rýčem ránu na zadek – 319 *předce* před se, dále

321-324: překlad ve v. 325-328 – 328 *Saeculorum amen* (na věky) věků amen – 329 *žádný*

žádoucí, milý – 330 *zezři* vzhledni – 337-340: Hle, kámen, který označoval hrob, jest skutku odvalen. Místo zabezpečili vojáky, ti jsou pryč a místo je prázdné (srov. v. 341-344) – 344 *ostřici* uhlídati – 366 *ano* neboť – 375 *spíše* rychle – 378 *nastojte* hle – 385-386: Ach spasitel Israele, jenž se nebál smrti (srov. v. 387-388) – 389-390: Ach, spasitel Israele, jenž ochotně trpěl (srov. v. 391-392) – 393-394: Ach, spasitel Israele, jenž pokorně podstoupil smrt (srov. v. 395-396) – 409 *na dlouze* dlouho – 417: Rabi, což znamená Místr

420-423: Nejprve samo (mé tělo) vzalo na sebe úděl tělesný tím, že podstoupilo obecnou nutnost lidské přirozenosti – 424 *zavěrné* zajisté – 428: Svátý Bože! – 431-434: Toto tělo dřívějšmu nepodobné, toto tělo je neporušitelné, jež do nedávna bylo poddáno utpení, již nebude zničitelné – 435 *zacelo* najisto – 439: Svátý mocný! – 441 *hřichuov neomylný* hřichy neoklamatelný – 442-445: Proto se mne nedotýkej, ani dále nenaříkej. Řekni, aby šli do Galileje a shlédli mne živého – 446 *nerod se dotýkati* nedotýkej se – 450-451: Svátý a nesmrtelný Bože, smiluj se nad námi; dále místo porušeno, pravděpodobně něco vynecháno nebo jsou další verše nesprávně uspořádány – 452 *nerod se mítiti* nermuť se – 456-457 Luk. 7,47: odpuštěny jsou jí mnohé hřichy, neboť mnoho milovala – 459 *zbožie* majetek – 462-463: Děkujeme ti pro velikou slávu tvou – 468 *odpuštění* beru loučím se – 470 *nerod plakati* neplač – 472 *útrobě* srdci – 478 *toliko* tolik – 483: již tě zbavil smutku – 486 *kazují* káží, přikazují ti; *by pověděla* abys pověděla

494-495 Jan 20,17: Vstupuji k otci svému a otci vašemu, k Bohu svému a Bohu vašemu, aleluja – 496-499: překlad ve v. 500-503 – 506 *vcele* jistě – 514-521: Zajisté jsem spatřila Pána svého, kterak všechno hříšné lidstvo nebojácně vykupuje. I zaradoval se duch můj, že nás navštívil pravý Bůh. Smiluj se, smiluj se, smiluj se, ty právem nazývaný počátek a konec, jenž jsi vstal z mrtvých, dej spásu svým Čechům, aleluja. (srov. v. 522-529) – 532 *vypraviti* vypověděti – 537 *přímíž* přijmi – 538-552: srov. v. 553-564 – 546: překlad ve v. 559 – 547-548: Viděla jsem hrob Krista živého a slávu z mrtvých vstalého (srov. v. 560-561) – 549: srov. v. 559-561 – 550-552: (Viděla jsem) svědky andělské, šátek a roucha; vstalť Kristus, naděje má, a pújde před svými do Galileje (srov. v. 562-564) – 562 *obinuli* ovinuli – 572 *klidi* se děje se, daří se – 573 *váma* (duál) vám – 587 *obinuli* ovinuli

609 *pochopila* uchopila – 612 *syna plakati* oplakávati syna – 617 *přičinila* přidala – 626 *baješ* žvaníš – 629 *plodiš* budíš – 641 *neozdobné* nepěkné, neslušné – 644 *podobné* pravdě podobné – 647 *ztryžňován* trýzněn – 648 *mysl* rozum – 649 *by mohl* aby mohl – 654 *sme sama* *viděla* (duál) jsme sami viděli – 662 *nepochvátí* nechytanou, nedostanou – 663-665: Vidíte, druhové, hle prostěradla a šátek, avšak tělo nebylo nalezeno v hrobu – 672 *ryčíte* křičíte – 674: však mne k tomu nedostanete – 681 *opatřiti* uviděti – 694 *nepodobná* nepodobná pravdě – 695 *hubená* ubohá, bidná – 702-705 Luk. 24,6: pokoj vám, já to jsem, aleluja, nebojte se, aleluja, aleluja – 706 *nerodte se* báti nebojte se – 710 *nerodte se domnívati* nedomnívejte se – 712 *blud* přelud; *obluda* příšera – 713 *ohmaká* omaká – 719 *ztiehni* vztáhni – 722-723 podle Jan 20,25: Vlož svou ruku, aleluja, na místa hřebů, aleluja – 727 *že tě žet* je – 728 *nerod býti* nebud – 730 Jan 20,28: Pán můj a Bůh můj, aleluja – 737-738 Jan 20,29: Žes mne viděl, Tomáši, uvěřil jsi. Blahoslavení, kteříž neviděli a uvěřili, aleluja – 743 *právě* pravdivě, dobře – 747 *zámutkové* zármutky; *odjati* srdce vzati ze srdce

HRA VESELÉ MAGDALENY

Z jiných dramatických skladeb staročeských, ať již velikonočních (hry pašijové a pod.) nebo jiných (hry vánoční a pod.) se dochovaly jen zlomkovité úryvky. Z nich zvláštní pozornost vzbuzuje hra s biblickým námětem o *Marii Magdaleně*, a to svými vloženými zpěvy rázu zcela světského a nepochybně lidového původu. Patří – stejně jako Mastič-